

Balla Tibor,¹ Padányi József²

Műszaki kiválóságok: vitéz dálnokfalvi Bartha Károly vezérezredes

Engineer Geniuses: Colonel General Károly Bartha of Dálnokfalva

A műszaki katonák felkészültsége, elkötelezettsége és nyitottsága az új iránt, koroktól és rendszerektől függetlenül ismert és elismert. A harctéren és a békében mutatott teljesítményük a magyar hadtörténelem lapjain megtalálható, az érdeklődők számára elérhető. Ezzel együtt úgy ítéltük meg, hogy ezt a szellemiséget érdemes egy-egy kiváló műszaki katona életén keresztül is bemutatni, felvillantva a feladatokat, a kihívásokat és az arra adott szakmai és emberi válaszokat. Nem célunk új hősokeket kreálni, igyekszünk objektív és szakmailag is izgalmas személyiségeket bemutatni.

Kulcsszavak: műszaki, parancsnok, kiválóság, hadtörténelem

Engineer soldiers' preparedness, alignment and openness towards innovation are well known and acknowledged irrespectively of ages and regimes. Persons showing an interest in their achievement displayed on the battlefield and peacetime are shown in the chapters of the Hungarian military history. We think, that it is worth demonstrating this intellectuality through distinguished engineer soldiers, highlighting the tasks, challenges and their professional and humane answers. It is not our goal to create new heroes; we just try to introduce objective and exciting personalities.

Keywords: engineer, commander, excellence, military history

¹ Kutatóprofesszor, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, e-mail: balla.tibor@uni-nke.hu

² Egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, e-mail: padanyi.jozsef@uni-nke.hu

Bevezetés

Bartha Károly 1884. június 18-án született Budapesten, dálnokfalvi Bartha Kálmán (1850–1942) magyar királyi honvéd vezérhadbiztos³ és Mehrbrodt Anna (1854–1941) fiaként, római katolikus vallású, erdélyi eredetű katonacsaládban.⁴ Szüleit haláluk után a budapesti Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Megnősült, felesége Fikeis Hanna volt. 1912. augusztus 26-án Budapesten született Rezső fia, aki apja hivatását választva honvédtiszt lett, s vezérkari századosként harcolt a második világháborúban. Sportolóként is jeleskedett: a magyar csapat tagjaként öttusában és vívásban szerepelt az 1936-ban Berlinben megrendezett olimpián. 1947-től Venezuelában élt, 2001. július 24-én Caracasban hunyt el, és ott is temették el.⁵

1. kép: Bartha Károly vezérezredes (1884–1964)

Forrás: <http://vitezirend.hu/CV%20&%20Award/vBartha%20Karoly%20vezds.htm>

Pályafutása

Bartha Károly a kor szokásainak és a közös hadsereg mindennapi gyakorlatának megfelelően több nyelven is nagyszerűen megértette magát. Németül és magyarul tökéletesen, franciául nagyon jól beszélt és írt, azonkívül angolul jól, olaszul pedig valamicskét beszélt.

Nyolcosztályos piarista főgimnáziumi tanulmányait kiváló eredménnyel és jeles érettségi vizsgával zárta Kolozsváron, majd 1901 és 1904 között a császári és királyi Műszaki Katonai Akadémiát végezte nagyon jó eredménnyel Bécsben.⁶

³ A katonai tisztviselők állománycsoportjába tartozó személy, akinek rendfokozata a vezérőrnagynak felelt meg.

⁴ SZAKÁLY 2001: 44.

⁵ GYŐR–KLÉSZ 2012: 132–133.

⁶ Hadtörténelmi Levéltár Budapest, Tiszti anyakönyvi lapok (a továbbiakban: HL AKVI) 3197/1890.

Tanulmányai befejezése után 1904. augusztus 18-án avatták hadnaggyá, s egyidejűleg a császári és királyi vasúti és távíróezredben kezdte meg katonatiszti pályafutását, ahol századszolgálatot látott el Korneuburgban. 1904-ben és 1905-ben gyalogsági lovaglótanfolyamot végzett el ugyanott, nagyon jó eredménnyel⁷ (2. kép).

2. kép: A Korneuburgban lévő laktanya korabeli képeslapon

Forrás: www.meinbezirk.at/korneuburg/c-lokales/damals-und-heute-albrechtksaserne-korneuburg_a1542065

1908. április 20. és 1908. július 24. között a császári és királyi vasúti és távíróezred ideiglenes zászlóalj segédtisztje volt, majd ismét századszolgálatot látott el alakulatánál. 1908. október 1. és 1911. május 1. között a három évfolyamos, császári és királyi felsőbb hadmérnöki tanfolyam hallgatója volt Bécsben, amelyet végig évfolyamelsőként, kitűnő eredménnyel fejezett be. Időközben, 1909. november 1-jén főhadnaggyá nevezték ki.⁸ A vasúti és távíróezrednél teljesített rövid szolgálat után, 1911. november 1-jétől a császári és királyi erődépítési igazgatóságon szolgált Budapesten, ahol kerületi építésvezetőként ténykedett a budapesti hídfőben, az utászrészleg parancsnokaként. 1911-ben a fióktintézet helyettes vezetőjeként működött Péterváradon és párhuzamosan az építési tiszt oktatója volt Budapesten. 1912. november 1-jétől az V. védőszakasz műszaki tisztjeként folytatta szolgálatát a dél-tiroli Trientben működő császári és királyi műszaki igazgatóságon. A Dél-Tirolban akkoriban folyt osztrák-magyar erődítési munkákban jelentős szerepet játszott. 1913. március 17-től 1914 novemberéig a dél-tiroli Cherle erőd⁹ építésének vezetőjeként és Folgaria vízellátásának felelőseként

⁷ HL AKVI 3197/1890.

⁸ SZAKÁLY 2001: 44.

⁹ A dél-tiroli Folgaria erődcsoporthoz tartozó Cherle (1914-től Sebastiano) erőd 1910–1913 között épült, 1445 méter tengerszint feletti magasságban. Lezárta a Sommo-hágóhoz, valamint az Astico-völgyből a Carbonaréba vezető utat. Személyzete 3 tisztből és 236 főnyi legénységből állt. 8 löveggel (4 db 10 cm-es toronytarack, 2 db 10 cm-es kazamata tarack, 2 db 6 cm-es kazamata ágyú), 17 géppuskával (10 pánccélkazamatában, 6 pánccéltoronyban, 1 pedig forgatható megfigyelőállásban elhelyezve), három 21 cm-es fényszóróval és egy optikai jelzőállomással (a szomszédos Lusern és Gschwent erődök irányába történő jelzésre) szerelték fel. Az építés kivitelezését osztrák (klagenfurti) civil cégek végezték, amelyet a trienti műszaki igazgatóság folyamatosan ellenőrzött. Mintegy 600 munkást foglalkoztattak az építkezésen folyamatosan. Az erőd Škoda által gyártott, forgatható pánccélkupoláiba épített lövegeinek beépítése után, 1913. szeptember 24-én próbálövészetet hajtottak végre a bécsi Műszaki Katonai Bizottság szakembereinek részvétele mellett. A Sebastiano erőd építése összesen 1 682 000 koronájába került a katonai költségvetésnek. Az erődöt és annak személyzetét átlagosan 2,5 méter

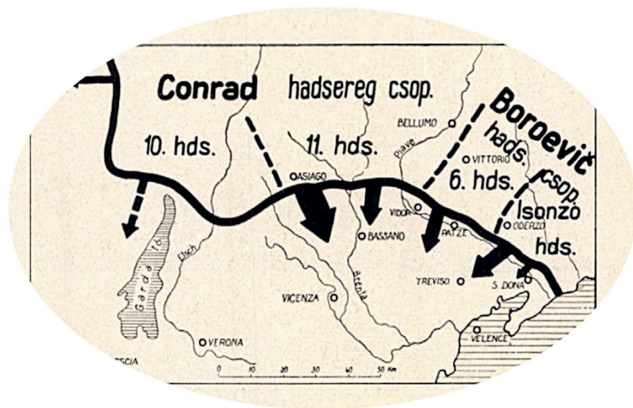
végzett felelősségteljes munkát. 1913. november 1-jén pedig kézhez kapta vezérkari századosi kinevezését, és átkerült a császári és királyi hadmérnök törzskarba.¹⁰

1913-ban a róla készült előljárói minősítésben kiemelték, hogy jó lovas, jó tornász, jó vívó, jó úszó, jó táncos, jó kerékpáros volt, és távirásként is megállta a helyét.

Az első világháborúban

Az első világháború idején, 1914. november 1-jétől különböző magasabb parancsnokságokon töltött be hadmérnöki beosztást. Először 1915 augusztusáig az orosz hadszíntéren tevékenykedett, ahol erődítések és állások kijelölésével, valamint kiépítésével járult hozzá jelentős mértékben az „orosz gőzhenger” megállításához. Azután ismét az olasz hadszíntéren szolgált, ahol az isonzoí csaták poklában műszaki előadóként működött, és közben önálló zászlóalj-, valamint harccsoportparancsnokként különleges feladatokat is eredményesen végrehajtott.

Fontos szerepet játszott az osztrák–magyar és német csapatok által 1917. október 24-én Flitschnél végrehajtott frontáttörés¹¹ műszaki előkészítésében. Az első világégés utolsó évében is az olasz hadszíntéren, 1918. március 11-től a császári és királyi Conrad-hadseregcsoporthoz, majd 1918. július 20-tól a József főherceg-hadseregcsoporthoz szolgált műszaki tisztként. Közben 1918. május 1-jén vezérkari őrnaggyá léptették elő.

3. kép: A Monarchia csapatainak hadászati támadó terve 1918 tavaszán

Forrás: JACOBI et al. 1938: 173.

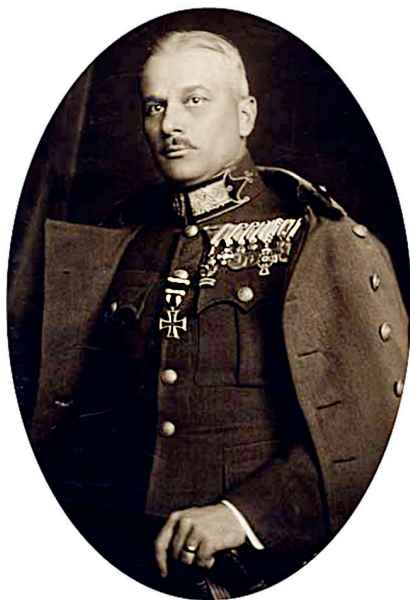
vastag betonfödém védte a 28 vagy 30,5 cm-es űrméretű ellenséges tüzérségi lövedékektől. Bartha Károly munkájának eredményességét mutatja, hogy az ellenséges olasz tüzérség egy 28 cm-es ütege intenzíven lőtte az erődöt (mintegy 3400 lövést adott le) 1915 júniusától 1915 októberéig, azonban azok annak betonfödémét nem ütötték át, s személyzetéből sem hunyt el senki. A tüzérségi bombázáson kívül az olasz gyalogság nem rohamozta meg az erődöt. A Sebastiano erőd lövegei az 1916. május 15-én megindult osztrák–magyar dél-tirolói offenzíva idején mind használhatók voltak, és aktívan részt vettek tüzükkel a hadművelet tüzérségi előkészítésében, több mint 5000 lövedéket kilőve a szemben található olasz állásokra. Vö.: HENTZSCHEL 2008: 15, 20–23, 26, 41, 201–208.

¹⁰ HL AKVI 3197/1890.

¹¹ A hadművelet a caporettoi áttörés néven híresült el a szakirodalomban. A frontáttörést a Flitsch és Tolmein közötti terepszakaszon hajtották végre sikerrel a központi hatalmak csapatai.

1918. szeptember 1-től a császári és királyi I. hadtestparancsnokság műszaki törzstisztjeként a Monte Grappa környékén vívott állásharcokban műszaki vezetőként vett részt.¹²

Az első világhétség után, 1918 novemberétől 1919 márciusáig terjedő időszakban Bartha a budapesti felszámoló erődépítési vezetőségénél, majd 1918. december 21-től a Honvédelmi Minisztérium 7. osztályának vezetőjeként folytatta szolgálatát. 1919. március végétől a Hadügyi Népbiztosság 62. osztályára beosztott tisztként szolgált. 1919. május 6-tól a Vörös Hadserg főparancsnokság műszaki összekötő tisztjeként tevékenykedett Gödöllőn. 1919 augusztusában belépett a Nemzeti Hadseregbe. 1919. szeptember 1-jén vezérkari alezredessé nevezték ki, és a Honvédelmi Minisztérium kiképzési osztályának műszaki előadója lett. 1921. december 1-től a Honvédség Főparancsnokának műszaki szakelőadójaként vált neve ismertté, majd 1922. szeptember 1-én vezérkari ezredesi kinevezést kapott (4. kép).

4. kép: Bartha Károly ezredes
Forrás: a szerzők gyűjteménye

1926. május 1-től a Honvédség Főparancsnokának műszaki szemlélője volt, 1930. május 1-től – korabeli megnevezéssel – tábornoki (vagyis vezérőrnagyi) rendfokozatban. 1932. augusztus 1-jén a Honvédelmi Minisztérium anyagi csoportfőnökévé nevezték ki. 1936. január 1-től a Honvédelmi Minisztérium Katonai Főcsoportjának főnökeként (s egyúttal a honvédelmi miniszter állandó helyetteseként) szolgált, 1936. május 1-től altábornagyként, 1938. november 1-től pedig tábornagyi rendfokozatban.

¹² HL AKVI 3197/1890.

Honvédelmi miniszterként

1938. november 15-től 1942. szeptember 24-ig honvédelmi miniszterként ténykedett szolgálaton kívüli tábornagyként, 1941 augusztusától pedig szolgálaton kívüli vezérezredesként (5. kép). Miniszterként feltétlenül hitt a magyar–német katonai és politikai együttműködésben, szorgalmazta Magyarország belépését a második világháborúba és a Szovjetunió elleni háborús részvétel mellett tette le a voksát. Mind ő, mind Werth Henrik vezérkari főnök folyamatosan memorandumokkal bombázta a politikai vezetést a németekkel való viszony szorosabbra fűzésére. Mandátuma idején történtek a bécsi döntések, a Bácska és a Mura-vidék megszállása, valamint Kassa bombázása, minek okán 1941. június 26-án Magyarország belépett a második világháborúba.

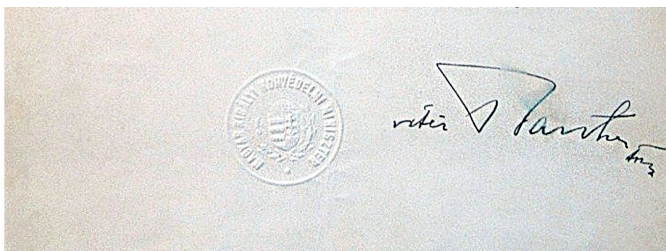

5. kép: Horthy Miklós kitüntetést ad át, balra hátul Bartha Károly vezérezredes, honvédelmi miniszter
Forrás: <https://xn—fotk-sqa.hu/picture.php?/37248>

Érdeemes itt felidézni miniszterként elmondott parlamenti beszédét, amelyben a honvédelmi költségvetést indokolta, 1939-ben:

„A háborút ma már nemcsak a hadseregek, hanem a nemzet apraja-nagyja, az egész állam hatalmi és gazdasági gépezete vívják. A honvédelem gerince azonban mindenkor a hadsereg marad. A haditechnika rohamos fejlődése minden államháztartástól rendkívül nagy erőfeszítéseket követel, kiváltképpen tőlünk, minthogy nekünk a trianoni kényszerű mulasztásokat a lehető legrövidebb idő alatt kell pótolnunk, hogy a történelem szava készületlenül ne találjon bennünket. Úgy vélem, elegendő lesz, ha a légierők és a motorizálás fejlesztésének szükségességére mutatok rá, amelynek fontosságát a közelmúlt napokban, úgyszólván szemekink előtt lejátszódott történelmi események éppen eléggé szemléltetően bebizonyították. Hála

nemzetünk józan megértésének és áldozatosságának, aligha akad valaki e házban, aki ne lenne meggyőződve arról, hogy utolsó fillérünket is fel kell áldoznunk a honvédelem tökéletesítése érdekében. [...] Megnövekedett honvédelmi kiadásaink azonban még mindig nem érik el azokat a hatalmas összegeket, amelyeket korszerű hadsereggel rendelkező nemzetek hadseregeikre fordítanak. A honvédséget az ország érdekeinek megfelelően átszerveztük. Ezzel párhuzamosan ez év tavaszán alkotott új honvédelmi törvényünkkel a nemzet minden erejét létküzdelmünk szolgálatába állítottuk. A háborús önellátás érdekében hadiiparunkat kifejlesztettük. Ez viszont a munkanélküliség leküzdése szempontjából éreztette jótékonyan hatását. Nyersanyagkészleteink biztosítására is nagy súlyt vetettünk. A hiányzó anyagokat tárolás és pótanyagok felhasználásával igyekszünk fedezni. Beszerzéseknél vezérely a magyar ipar foglalkoztatása. Csakis akkor jöhet tekintetbe a külföldről történő beszerzés, ha hazai iparunk a gazdaságos gyártásra berendezkedve nincs. [...] A kormány teljes tudatában van annak, hogy a háború áldozatairól gondoskodni elsősorban állami feladat.”¹³ (6. kép)

6. kép: Bartha Károly aláírása egy miniszteri levélen, 1940. február 9.

Forrás: www.vatera.hu/1940-kormanyzo-elhatarozas-szarazpecsettel-sk-alairas-vitez-bartha-honvedelmi-miniszter-3333814829.html

Szakmai érdemeit és tehetségét több osztrák–magyar, valamint magyar katonai kitüntetés adományozásával is elismerték. 1908. december 12-én a Katonai Jubileumi Keresztet, 1915. április 10-én a Bronz Katonai Érdemérmét (később kardokkal), 1915. augusztus 1-én a Katonai Érdemkereszt III. osztályát hadidíszítménnyel (később kardokkal), 1917. június 11-én az Ezüst Katonai Érdemérmét kardokkal, 1917. november 25-én az Osztrák Császári Vaskorona Rend III. osztályát hadidíszítménnyel és kardokkal, 1917 novemberében a Vöröskereszt II. osztályú Díszjelvényét kapta meg.

1924. augusztus 18-án a Tiszti Katonai Szolgálati Jel III. osztályát, 1926. június 19-én a Magyar Érdemkereszt III. osztályát, 1928. május 30-án a Magyar Érdemrend tisztí keresztjét, 1940. október 6-án a Magyar Érdemrend Szent Koronával ékesített nagykeresztjét, 1940. januárjában a Magyar Vöröskereszt Érdemcsillagát, 1941. június 17-én a kormányzói Különös Dicsérő Elismerés látható jeléül adományozott Magyar Koronás Nagy Aranyérmét hadiszalagon, 1942. szeptember 24-én pedig a Magyar Koronás Nagy Aranyérmét újólag adományozták számára.

A felsorolt kitüntetésekén kívül 1932. augusztus 27-én a honvédség főparancsnoka okirati dicsérő elismerésben részesítette „a honvédség főparancsnoka mellé beosztott

¹³ *Nemzeti Ujság*, 1939. november 10. 5.

műszaki szemléltői beosztásában, a műszaki csapatok szervezése és kiképzésének irányítása körül – 10 éven át – kifejtett kiválóan eredményes és igen értékes teljesítményeiért”.¹⁴

A külföldi kitüntetések közül 1917 decembere óta birtokolta a Német (Porosz) Vaskereszt II. osztályát.¹⁵ 1939. szeptember 22-től a Nagy Szent Gergely Rend nagykeresztjét, 1939. december 5-től a Német Sas Rend nagykeresztjét, 1941. február 7-től a Bolgár Katonai Érdemrend nagykeresztjét, 1941. március 7-től a Finn Fehér Rózsa Rend nagykeresztjét, 1941. november 12-től pedig a Német Sas Rend nagykeresztjét kardokkal viselhetette.

A németek iránti elkötelezettsége is oka volt felmentésének, hiszen 1942 őszén a magyar kormány már a Németországhoz fűződő kapcsolatok lazításán dolgozott. Felmentése után, 1942 októberében nyugállományba vonult és visszavonult a közélettől.¹⁶ 1945. június 19-én közgazgatási úton lefokozták és a honvédség kötelékéből kicsapták.

Közéleti munkássága

1925. december 1-jén mérnöki címet adományoztak számára, egyúttal a Budapesti Mérnöki Kamara tagságát is elnyerte. 1929. június 16-án vitézzé avatták.¹⁷ 1939. március 13-án magyar királyi titkos tanácsossá nevezte ki Magyarország kormányzója.¹⁸ 1933-ban az Országos Háborús Műszaki Emlékmű Bizottság társelnöke volt. Emellett rendes tagja volt az 1925-ben alakult Magyar Katonai Írók Körének, amelyet azért hoztak létre, hogy hathatósan támogassa a magyar katonai irodalmat.¹⁹

Több írásmű is köthető a nevéhez. Összesen egy szaktanulmány és két könyvfejezet szerzője volt, amelyeket a következőkben mutatunk be részletesebben.

A tankokról írott művében már 1922-ben felhívja a figyelmet a tankok növekvő szerepére:

„Szoktassuk tehát már a békekiképzésnél embereinket ezekhez a tűzokádó szörnyetegekhez, szerepeltessük azokat legalább föltételezve minden békegyakorlatnál és oktassuk behatóan, mint kell a tankokkal szemben viselkedni és eredményesen védekezni. Emellett egyelőre kísérjük figyelemmel a tankok fejlődését anyagilag szerencsésebb helyzetben levő szomszédainknál, mert minden mulasztást e téren, azaz minden meglepetést a háborúban drága embervérrel kell megfizetnünk.”²⁰

Az írásban sorra veszi a tankok alkalmazásának lehetőségeit (felderítés, támadó gyalogság közvetlen támogatása, visszavonuló ellenség dinamikus üldözése, védelemben a manőverek

¹⁴ *Honvédségi Közlöny*, 1932. szeptember 15. 191.

¹⁵ HL AKVI 3197/1890.

¹⁶ Ács 1994: 106. A korabeli budapesti telefonkönyv bejegyzései szerint 1936–1943 között az I. majd XII. kerületi Bors út 2. alatt lakott.

¹⁷ Ács 1994: 106.

¹⁸ SZAKÁLY 2001: 44.

¹⁹ *Magyar Katonai Közlöny*, 1925. 156.

²⁰ BARTHA1922: 59–73.

támogatása). Foglalkozik a tankok elleni védekezéssel is, kiemelve a terepakadályok kiépítését, a harckocsi elleni aknák célszerű telepítését, a közvetlen irányzású ágyúk használatát.

1939-ben egy másik területen mutatta meg íráskészségét. A belügyminiszter felkérésére a honvédelemről, a szociálpolitikáról és a közigazgatásról mondta el gondolatait. Ebben az új honvédelmi törvény kapcsán leszögezte:

„A korszerű törvény az ország összes anyagi és erkölcsi erőforrásait egyesíti a honvédelem szolgálatában. Ez a hatalmas munka – amely ma lelkiismeretes békebeli előkészítés nélkül megvalósíthatatlan – a Legfelső Honvédelmi Tanács irányítása mellett, a közigazgatásra vár. Elsőrendű szerepe jut ezen a téren a mindenre kiterjedő, helyes szociálpolitikának, vagyis a népesség széles rétegeiről való gondoskodásnak, mert e nélkül a honvédelem szempontjából nélkülözhetetlen egészséges, nemzeti közszellem kialakulására nem számíthatunk. [...] Minden modern honvédelmi törvény a következő alapelveken épül fel:

1. az ifjúság katonai előképzése;
2. a katonai kiképzés és továbbképzés;
3. a hadsereg átütő erejét biztosító anyagi feltételek megteremtése és
4. a mögöttes országrészek háború esetére való megszervezése. Ide tartozik nagy részben a légvédelem megszervezése is.

A polgári közigazgatás feladata, hogy szociális intézkedésekkel erős és ellenálló emberanyagot neveljen; az ifjúság nevelése pedig a katonai szolgálatra készít elő [...]. [M]egállapítható, hogy a honvédelem és a közigazgatás a legszorosabban fonódik össze és hogy az általános védkötelezettség törvénybeiktatásával egyidejűleg rendezettek mindazok a szociális problémák is, amelyek a trianoni szerződés folytán előállott megkötöttség miatt eddig nem voltak megoldhatók. Nem is olyan régen még csak kívánság volt az, hogy ne legyen különbség katona és polgár között: ma elmondhatjuk, hogy valóban nincs! Ma már csak katonaruhában járó polgárok és polgári ruhában járó katonák vannak.”²¹

Szintén ezzel a kérdéssel foglalkozott 1943-ban. Ahogy ekkor írja:

„[A] háborús közigazgatás akkor van hivatása magaslatán, ha – bár kisebb karéjt is – de mindenkinek juttat kenyeret, ha a protekciót s a haszonlesést irtja, ha gondoskodik a harcolókról és családjaikról, ügyel a hősök megbecsülésére, érdemeik elismerésére, érdekeik megvédésére s minden erejével azon van, hogy a győzelmi akarat fennmaradjon, sőt fokozódjék. [...] A közigazgatás tisztviselői kara tartsa mindig szem előtt azt, hogy a háborúban nem azért marad vissza szolgálati helyén, hogy a háború veszélyétől mentesítve legyen, hanem azért, hogy a hazai, a belső fronton a végső önfeláldozásig küzdjön, vállalva a kint harcoló sereggel. Ez is katonai, honvédelmi szolgálat a szó legnemesebb értelmében, mert legalább is olyan önfeláldozást, olyan kötelességérzetet, hazaszeretetet és áldozatkészséget követel, mint maga a harctéri szolgálat.”²²

²¹ BARTHA 1939: 11–15.

²² BARTHA 1943: 7–9.

Befejezés

Bartha a második világhégés utolsó hónapjaiban Németországba távozott. Onnan 1947-ben családjával Venezuelába emigrált, ahol az 1950-es években út- és vasútépítő mérnökként dolgozott.²³ Feljegyezték róla, hogy „az útépítéseken végzett ötéves munkájával megteremtette a nyugdíját! Így ő az egyedüli nyugdíjas katona, sőt az egyetlen nyugdíjas miniszterünk is az emigrációban”²⁴ (7. kép).

7. kép Bartha Károly és felesége 1961-ben

Forrás: Harald Pöcher és Katharina Schwetz magángyűjtemény

A későbbiekben visszatért Európába és Ausztriában telepedett le, ahol 80 éves korában, 1964. november 22-én Linz városában hunyt el.²⁵ 1964. november 27-én a linzi Szent Mártonról elnevezett városi temetőben helyezték örök nyugalomra²⁶ (8. kép).

Bartha Károly műszaki katonaként szolgált az első világháborúban, az olasz és orosz hadszíntéren is megmutatta felkészültségét. A háború során mindvégig műszaki beosztásokban szolgált, olyan feladatokon dolgozva, mint az 1918. tavaszi olasz támadó hadművelet műszaki munkái, vagy az orosz támadás megállítását célzó erődítési munkálatok.

Katonasorsa úgy hozta, hogy később mint honvédelmi miniszter szolgálja hazáját. Ebbéli szerepének megítélése, a jó és rossz döntések számbavétele nem feladata írásunknak.

²³ SZAKÁLY 2001: 44.

²⁴ *Magyarság*, 1954. április 16. 3.

²⁵ Ács 1994: 106.

²⁶ Kriegssarchiv Wien, Partenzettel von Vitéz Karl Josef Bartha von Dálnokfalva.

8. kép: Bartha Károly síremléke Linzben, a városi temetőben

Forrás: Harald Pöcher felvétele

Felhasznált irodalom

Szakirodalom

- Ács Tibor et al. (1994): *Honvédelmi miniszterek 1848–1994*. Budapest: Zrínyi.
- BARTHA Károly (1922): A tankokról. *Magyar Katonai Közlöny*, (1), 59–73.
- BARTHA Károly (1939): A mai magyar szociálpolitika. In MÁRTONFFY Károly (szerk.): *Honvédelem – közigazgatás – szociálpolitika*. Budapest: Állami Nyomda, 11–15.
- BARTHA Károly (1943): A közigazgatás szerepe a honvédelemben. In MÁRTONFFY Károly (szerk.): *A mai magyar honvédelmi igazgatás*. Budapest: Állami Nyomda, 7–9.
- GYŐR Béla – KLÉSZ László (2012): *Katonaolimpikonok*. Budapest: Zrínyi.
- HENTZSCHEL, Rolf (2008): *Festungskrieg im Hochgebirge. Der Kampf um die österreichischen und italienischen Hochgebirgsfront in Südtirol im Ersten Weltkrieg*. Bozen: Verlagsanstalt Athesia.
- JACOBI Ágost – SZEDERJEI Elemér – ROHRINGER Sándor – vitéz TÖLGYESY Péter (1938): *Magyar műszaki parancsnokságok, csapatok és alakulatok a világháborúban*. Budapest: Közlekedési Nyomda K.F.T.
- SZAKÁLY Sándor (2001): *A magyar katonai felső vezetés 1938–1945. Lexikon és adattár*. Budapest: Ister.

Levéltári és egyéb források

- Hadtörténelmi Levéltár Budapest, Tiszti anyakönyvi lapok, 3197/1890.
Honvédségi Közlöny, 1932. szeptember 15.
- Kriegsarchiv Wien, Partenzettel von Vitéz Karl Josef Bartha von Dálnokfalva.
Magyar Katonai Közlöny, 1925.
- Magyarság*, 1954. április 16.
- Nemzeti Ujság*, 1939. november 10.
- Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára 1919–1923.